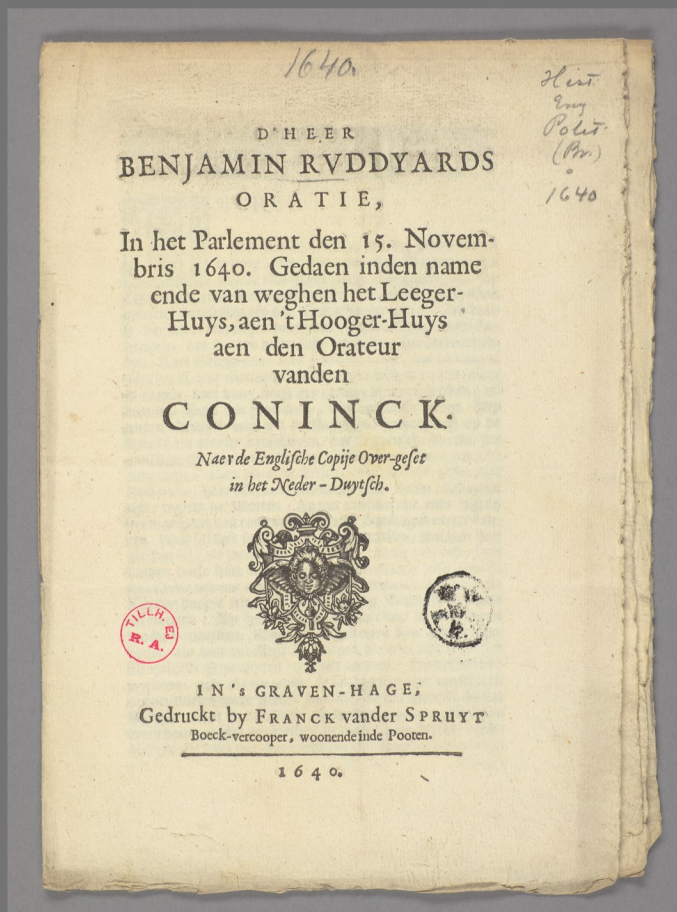

Rudyard, Benjamin

D'heer Benjamin Ruddyards oratie in het Parlement den ...

Tryck // / I25 B II c Br. 1640

Tillkomstår 1640

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

1640

Hist.
eng
Polit.
(Pr.)
1640

D'HEER
BENJAMIN RVDDYARDS
ORATIE,

In het Parlement den 15. Novem-
bris 1640. Gedaen inden name
ende van weghen het Leeger-
Huys, aen 't Hooger-Huys
aen den Orateur
vanden

CONINCK.

*Naer de Englische Copije Over-geset
in het Neder - Duytsch.*

IN 's GRAVEN-HAGE,
Gedruckt by FRANCK vander SPRUYT
Boeck-vercooper, woonende inde Pooten.

1640.

BENJAMIN RYDBYARDS
ORATIO

In het Parlement den 27. Novem-
ber 1701. Gelezen inden name
van weghen het eger-
Huis, van 't Hooger-Huis
van den Orator
vanden

CONINC

Amstelredamum
in de Sijde-Druck

IN 's GRAVEN-HAGE,
Gedruckt by JANCK VANDER SPRIJTT
Boek-vecooper, woonende Poelen.

1701

EERE:

Wy zijn hier vergadert om Gods werck
 te doen / ende met eenen des Coninck/ in het
 welcke ons eppen saecke is begrepen/ also wy
 Christenen ende Onderdanen zijn : Laet ons eerst God
 bresen / dan sullen wy den Coninck meer eeren. Ick bres-
 se / dat wy te weyniger voorszpoedich geweest zijn / inde Par-
 lementen , om dat wy andze saken vooz die / bevoordert heb-
 ben. Laet Religie zijn / ons primum quarite , dat is / vooz al
 soect het Rijkhe Godes/ wát alle andere dingen en zijn maer
 & ceteras. daer van / doch wy connen die oock hebben / in-
 dien wy Godt sijn precedencie , ofte voortocht geven, Wy
 weten alkemael / wat een verstorzinghe / gebrocht zy op de
 Kercke om geringe beuselingen / hoe de gantsche Kercke/ het
 gantsche Conincrycke / beroert was / in wat plaets een ver-
 anderinge / eenen Altaer te stellen: Wy hebben gesien dat
 Predicanten, hare Wijven / kinderen ende Gesin / bedorven
 zijn / tegens de Wetten / tegens consideratie ende tegens
 het ingewant van compassien / om op Sondagen niet te dan-
 ren. Wat sal dese sozte van Lupden dencken / wat van hun
 werden sal / als den Heere des Hupses comen sal / ende hun
 binden datse hare mede Dienaren also slaen / dese intentien
 en waren anders niet als Seven oft Siften / om de beste
 Lupden dooz te siften / ende dat is des Dupbels occupatie
 oft exercitie : Sy hebben vooz / ofte soecken / de Predicanten
 moede te maecken. Want ick en heb noyt van eenige ghe-
 hoor / als van neerstige Predicanten, die met dese ende met
 diergelijcke Practijquen / gequelt werden. Sy versmaden
 propheten , ende als een zeyde / sy soude geerne tot een dinghen
 comen / twelck ware / gelijk de Misse, die een gemuyl-bande
 Religie niet en soude bijten / sy wilden evaporeren oft doen
 wech dampen ende ontgeesten / de macht ende sterckte bande
 Religie / de selve upt-treckende in een solennelle, specieuse for-
 maliteyt,

maliteyt, in upt-gesletene veroude ceremonien, van nieuws
 op-gepolijst / ende dat apparentelijck is het goede werck/
 dat onderhanden is / het welcke Doctor Heylin, soo dick-
 maels gecelebreert heeft / in sijn stoue Blauw Boeckken /
 alle haer daden ende bedrijben zijn soo vol vermenginghen /
 bewimpelingen ende t samen-bouwvingen / oft ployen / dat
 niet claer en is / niets sincer oft op-recht / in eenige van hars
 proceduren / datse niet en seggen / dat dese zijn de verkeerde /
 verdachtige ende malicieuse interpretatien van eenige wep-
 nighe factieuse geesten / onder ons / als den Romanist in
 Druck gebzabeert ende gecongratuleert heeft / dat het wesen
 oft gelaet van onse Kercke begint te altereren / de spraecke
 van onse Religie te hangeren. Ende Scaclara, heeft upt-ghe-
 stroyt / dat / indien een Synode ware gehouden / non inter-
 mixtis Puritanis, de Puritanen oft supbere Broeders aen een
 zijde geset. Onse Articulen ende hare Religie soude haest
 veraccordeert zijn / sy hebbent soo te pas gebzacht / dat onder
 den name van Puritanen alle onse Religie is ghezant-tees-
 kent / ende onder een wepnich harde woorzen / teghens de
 Jesuiten, alle Papijsterije verschoont is.

Wie het oock zy die sijne daden richtet naer eenigen Re-
 gel / oft Godelijck oft Menschelijck / die is een Puritaen, die
 wil geregeert zijn dooz des Coninck Wetten / die is een Pu-
 ritaen hy die niet doen en wil als andere wilden dat hy dede /
 is een Puritaen, hun groot Werck / hun Meester-stuck is
 nu / om alle die bande Religie zijn / te maecken / datse zijn
 de suspectste Partije van het Coninckrijk.

Laet ons vorder reflecteren oft van ons sien op de quade
 effecten die dese coursen . oft gangen / gewrocht hebden / wat
 dooz een af-wendinghe van ons / aen d'een zijde / een schep-
 dinghe aen d'andere / sommige hun in-beeldende / waer henen
 wy ons keeren / hebben ons ghehaest weder te keeren / oft
 Papijst te verclaren / by tijts / hoopende daer dooz hun aen-
 genamer te maecken / ende te meer faueur te vinden. Een
 groote menichte van des Coninck Onderdanen / hun best
 doen om met ons te communieeren, maer siende hoe verre wy
 verlopen zijn / ende vreesende hoe veel voorder wy wilden
 gaen / waren gedrongen upt het Landt te gaen / sommige in
 andere bewoonde Landen / seer vele in vueste Wildernissen /
 om

om dat het Landt hun niet dragen wilde. Woopen niet de gene die dese dingen veroorzaecken / een berispinge opt Gouvernement? Heer Orateur, laet onse principale sozge zijn / dat dese wegen niet en continueren / noch op ons keeren / in dien wy onse Religie verskeren / soo sullen wy afwerpen ende verlaen veel Practijcken, die nu op weghe zijn by hun ende andere.

Gelooft het Heere / de Religie is eenen langen tijt geweest / ende is noch het grooe Deseing oft Anslach / op dit Coninckrijk : Het is een bekend ende gepractizeert principael, dat de gene die souden willen een andere Religie in een Kercke brengen oft in-boeren / moeten eerst turberen ende in disordre brengen de Kegeringe vanden Staet / op datse also mogen bedecken ende haer voor-nemen te werck stellen in een confusie, die nu voor de deure staet.

Heer Orateur, nu come ick tot des Coninckr saecken meer particulierlijck / het welcke voorwaer des Coninckrijck is / want een en heeft geen existentie, oft geen wesen / sonder d'ander / hare relatie oft over-een-cominge is soo na / doch sommige hebben sterck ende loodlijck beaerbeydet een divoce, de welke den rechten onder-ganck geweest is beyde vanden Coninck ende het Coninckrijcke. Soo waner Fondamentein gheschud worden / soo is hooch tijdt om tot het Gebow te sien : Hy en heeft geen hart / geen hooft / geen siele / die niet beweecht en is in sijn geheele lichaem / om te sien op de desolatie ende elende van het Gemeyne-Beste die niet blytich is / in alles wat hy is / ende die te weder-bringen op eenen rechten wech.

Den Coninck is van ghelijcken ghebracht in groote benaecheden; waer in het ware bytten twijffel bobert alle in-humaniteyt om voordeel van hem te nemen / om hem de minsten dienst te doen / als hy die meest van doen heeft / ons eygen goet niet te soecken als in hem ende niet hem / oft andersints sullen wy begaen de selve misdaet / die wy in andere veroorzelen moeten.

Sijne Mayt: heeft hem opentlijcken ende vryelijcken ghestelt inde handen aen die Parlement, ende ick praesumere datter niet een Man en is in die Hups die hem niet en vint bevoordert in soo grooten vertrouwen / maer indien hy niet

beter prosperere in onse handen / als in de hare / die tot noch toe hebben de handelinghe van sijne saecken gehad / wy sulden vooz al-tijt ons selven onweerdich maecten van sulcken vertroutwen.

Ick heb dickmaels gedacht ende gheseyt / dat het moeste eenige groote extremitent zijn / die wilde erhalen ende te recht brengen desen Staet / ende soo die extremitent quame / het soude een groot geluck zijn / oft het een Remedij soude uytballen / ofte zijn / oft een Kupne. Wy zijn nu / Heer Orateur, op desen drayenden Punct, ende daerom en ist geen tijt / te overstrijcken / oft te somenteren / oft te boeden ons eygen verderf.

Laet ons tot de Remedie ballen / soo moeten wy eerst het gebreck kennen oft voelen / maer de gebreken vanden Staet te ontdecken / is / als sommighe meynen / de Regieringhe te traduceren / oft te berispen : Doch andere zijn van meynunge dat dit is / den halven wech tot de cure oft geneesinge.

Sijne Majt : is wijser als die hem gheraden hebben / daerom soo can hy sien ende geboelen / haren verderffelijcken Raet / die luyder roept als icker van spreken can / want sy luyen een bedriechlijck doodelijck ghekley / over 't gantsche Coninckrijck : Zijne Majt : weet best wie die zijn / laet de saecken die doen uyt-builen oft uyt-sbooten / hare daden ontdecken hun.

Het zijn Luyden die breet spreken van des Coninckx Dienst / maer en hebben geen en gedaen als haer eygen / ende dat is te openbaer / sy spreken hooch van des Coninckx macht / maer sy hebben die ghemaect een ellendige macht / die niet voort en brenghet als swackheyt / den Coninck ende den Coninckrijcke.

Sy hebben des Coninckx opcomsten uyt-geput / tot den gront ende noch vorder / sy hebben groote somme gelts verdaen / brucheloos ende sorgelijcken / sulcx dat meer gelts / sonder anderen raet / sal een haestich bederf zijn / des Coninckrijcks.

Sy hebben aleijt betrachtet eenen uyttersten ende obstinaten loop : Erst brenghen sy saecken tot extremitent / dan maecten sy hare extremitent / de reden van haer naeste bedrieff / seven-mael erger als d' eerste / ende daer in zijn wy nu tegenwoordelijcken.

Sp

Sp hebben by na verdozven het beste bestelde Gouverne-
ment vande Werelt / van Souverciniteyt in eenen Coninck /
Wijshet / vande Onderdanen / den proportionelen temper / oft
gelijck-matighe temperinge van beyde / die de gheluckichste
maecht in macht / in rijckdom ende int verdupzen.

Sp hebben onmanierlijcken ende onnuttelijcken / alle ha-
re projecten , alle hare practijcken / op den Coninck ghewo-
pen / het welcke wijze oft goede Dienaeren des Staets noyt en
deden / maer wilden nemen alle schrale ende onsmackelijc-
ke dingen op hyn selven / om haren Heere te verschoonen en-
de te versoeten.

Sp en hebben niet toe-ghelaeten dat sijne Mayt: soude
comen vooz sijn Volck / in sijne eygene aengeborene goe-
dicheyt / sp hebben hem gescluyseert oft verdupstert / dooz
hun tusschen-stellingen / ende al-hoe-wel grobe ende dicke li-
chamen connen verdupstereen ende verhinderen de Sonne
van deur te schijnen / soo is die altijt in haer selven in haer
eygen claerheyt / ende als die wech is / alle Creaturen zijn ge-
lepdet dooz haer licht / ende gesterckt dooz hare stralen / maer
sp hebben ghesformeert een stuer schynend principael Werck
van State / tot hun eygen bedryf / dat indien eenen Coninck
wil toe-laeten dae sijn Volck van hem geruct werde / soo en
sal hem nimmermeer goeden dienst gedaen werden / als de
rechte waerheyt is / dat die den sekersten wech is / om eenen
Coninck te preserveren / om geen quade Dienaeren by hem
te hebben.

Heer Orateur , de wijze wy nu sien / wat de seeren zijn
int generael / ende soo wanneer die noch particulierlijcken
sullen upt-schijnen / laet ons seer sochbuldich zijn de har-
dicheden daer upt te trecken / ende geen Del daer ober bren-
gen met een slecht ober - togene sweerende cure oft ghenesin-
ge / op dat die niet terstont weder upt-breken / tot een groo-
ter ellende / bedenct daer op / ende seght u meyninghe. Daer
is hier vozens ghepocht geweest / dat een Coninck nimmer-
meer een Parlement beschrijven oft beroepen soude tot dat hy
sijn Volck niet van doen en hadde / dit waren woorzen van
verdeplinghe oft scheuringe ende quaet-willicheyt. Den
Coninck moet altijt naer sijne ghelegentheyt / 'tghewyck
hebben van des Volcks herten / handen ende bydelen / het
Volck

Dolck sal alzeit van doen hebben / des Coninck genade /
 Justitie ende bescherminghe ende dese reciprocacie, oft over-
 een-cominghe / is de sterckste ende soetste eenicheyt.

Het is oock onlangs gesept geweest / dat het Parlement meer
 banden Coninck af-trecken / als hem geven / sal : men mach
 soo wel seggen / dat dese dingen die van hem selven af-ballen
 sullen / sullen den Onderdaen vermogend maecten / hem
 meer te geven / als andersints can af-genomen werden / Pro-
 jecten ende Monopolien en zijn maer bekende cranen of pijpen
 inden Back / de Reken - Camer selfs en is maer eenen Re-
 gen-Back / ende nu gebroken. Veel Parlemerten alleen zijn
 de Fonteynen oft Wel-springen / ende ick en twiffele niet of
 gelijk wy in dit Parlement sullen byz zijn / in onse Advijssen /
 soo sullen wy te byzjer zijn in onse byndelen dat sijne Majt :
 moge by experientie bevinden / de werckelijcke differentie van
 betere Raden / den waren vasten gronde om te verheffen ende
 te bestendigen sijne Grootheyt / om noyt weder gebracht te
 werden (met Godts hulpe ende Segen) toe sulcken sozche-
 lijcken ende desperate verflagingen.

Heer Orateur ; Ick heb nu eenen wech gegaen / seer tegens
 mijn natuere ende wat tegens mijne gewoonte / hier bozens in
 dese plaets / maer de beclaechlijcke verflagene conditien vande
 Kercke ende Staet / heeft soo verre op mijn verstant ghe-
 wrocht / dat het mijn dispositie over-wonnen heeft. Doch
 ben ick ebenwel geen Vir sanguinis, oft Bloet-gierich-Man /
 ick beminne niemants verderf / God lof / noch en hate uie-
 mants Persoon / noch misgunne jemants geluck : maer ben
 alleen jalouys / van een door-gaende Reformatie in eenen tijt /
 diet verrijcht ende suler extorquert. Het welck ick ooc-
 moedich verfoecke van dit Hups / dat het mach gheschieden
 met soo veel sachticheyt ende soo veel moderatie / als de Ge-
 meyne Behoudnisse van den Coninck ende Coninckrijck /
 moghelijcken lijden oft toe-laeten can.

E N D E.